

PRAKTICKÉ PŘÍPADY.

Neplatnost smlouvy pro lstivé jednání či pro lstivé zamlčení vad (§§ 870, 928 obč. z.).

Nejvyšší soud usnesl se v sezení neveřejném, že rozsudky obou nižších stolic se zrušují a věc odkazuje se zpět na soud první stolice s příkazem, by v ní ve směrech v odůvodnění naznačených dále jednal a znovu rozhodl.

Důvody: Žalovaní brání se proti žalobnímu nároku námitkou, že kůň, kterého od žalobce koupili, byl již v době odezdání stížen nezhojitelným zánětem masitých částí předních kopyt a následkem této vady zcela nezpůsobilým k řádné potřebě, k níž jako kůň tažný byl koupen, uvádějíce, že žalobce o této vadě věděl, ježto koně toho krátce před tím na porážku koupil, jim ale vadu tuto nejenom lstivě zatajil, nýbrž je i na omyl uvedl ujišťováním, že kůň, až se překová, bude dobře choditi.

Žalovaní uplatňují tedy jednak neplatnost smlouvy pro omyl ve smyslu § 870, pokud se týče § 871 obč. zák., jednak zrušení smlouvy z důvodu správy dle §§ 922, 923, 928 a 932 obč. zákona.

Předchozí stolice neuznaly obranu tuto oprávněnou, ježto dle učiněných zjištění bylo prý na prodávaném koni na první pohled patrné, že má vadu na předních nohách, které měl zavázány a na ně kulhal, dále že žalobce tuto vadu při prodeji žalovaným hlásil a že žalovaní koně s tou vadou koupili a se nad to nároku ze správy vzdali. Soud I. stolice a patrně i soud odvolací mají dále za to, že o neplatnosti smlouvy z důvodu podstatného omylu nemůže býti řeči; nejdeť prý o omyl ani ve hlavní věci ani o podstatné vlastnosti její; nejde prý dále ani o lstivé zatajení vady dle § 928 obč. zákona, neboť není prý prokázáno, že by byl žalobce předsevzal na koni takové jednání, jímž měla býti před zrakem žalovaného skryta vada koně, anebo, že by byl slovy nebo skutkem pozornost jeho zúmyslně odvracel, by vady oné postřehnouti nemohl. Soud odvolací dokládá ještě, že žalovaný asi nehlásil, že koně kupuje do tahu.

S právním posouzením předchozích stolic nejv. soudu souhlasiti nelze. Jest především zřejmě nesprávným i protispisovým tvrzení odvol. soudu, že žalovaný nehlásil, že kupuje koně do tahu; uvádíť přece žalobce sám v žalobě, že žalovaný, vyzkoušev při koupi kobyly, prohlásil, že si ji ušetří, že s ní bude volně jezdit, bude jí dávat hlínu s octem a bude jí koupati nohy a dovozuje za sporu, že kobyla byla k hospodářské potřebě způsobilá, že ža-

lovaný s ní veškeru úrodu vozil a že teprve on její zdravotní stav zhoršil, a odvolací soud v odůvodnění svého rozsudku sám uvádí, že žalovaný, byv svědkem Š. k opatrnosti vybízen, při koupi prohlásil, že bude u koně vadu léčiti, z čehož, jak ostatně z celého sporu a z přednesu obou stran patrnó, vyplývá, že žalovaný nekupoval koně na porážku, nýbrž aby ho užíval k tahu ve svém hospodářství.

S tohoto hlediska ovšem dlužno pokládati způsobilost koně k chůzi a k tahu za vlastnost podstatnou (§ 871 obč. zák.) a byl-li kůň, jak žalovaný tvrdí, již v době odevzdání stížen nevyléčitelným ochromením předních nohou následkem zánětu masitých částí kopyt, o kteréžto vadě přes návrh žalovaných nebyl ve sporu důkaz ani připuštěn, ač o ní k návrhu žalovaného zajišťovací důkaz byl proveden, jde o vadu neobyčejnou, která způsobuje úplnou a neodstranitelnou nezpůsobilost koně pro jeho řádné užívání (§ 932 obč. zák.).

Pokud předchozí stolice vadu koně pokládají za vadu zjevnou a na první pohled patrnou, lze souhlasiti jen potud, že zjevno bylo toliko, že kůň má přední nohy zavázány a kulhá, tedy že je stížen nějakou nemocí předních noh, zdali však vada ta jest vadou trvalou a nevyléčitelnou, pro žalovaného zjevno nebylo a z vlastních přednesů žalobce a ze zjištění, jež soud I. stolice činí na základě výpovědi svědků Š. a V. vysvítá, že žalovaný počítal s tím, že si koně vyléčí. Ostatně žalobce sám uváděl, jak ze zjištění těchto vyplývá, při koupi, že kůň má buď otřesené nohy, nebo chybný roh a bude-li se častěji kovati a do vody voditi, že může lépe chodit. Koupil-li tedy žalovaný koně s vadou, jak ji dle zevních známek na něm viděl a posouditi mohl, byl by ovšem pozbyl nároku ze správy a z vady této, ale jen potud, pokud byla pro něj poznatelná, tedy zjevna; při vyléčitelnosti vady nebyl by zajisté mohl domáhati se náhrady škody z ní vzešlé, na př. náhrady nákladů léčení a škody z dočasné neupotřebitelnosti koně. Šlo-li však o vadu nezhojitelnou, kterážto vlastnost na venek poznatelná nebyla, bylo by ji pokládati za vadu skrytou a nebylo by lze žalovaným nároku ze správy odepírati. S tohoto hlediska bylo by též nazírati na otázku, jaký dosah přiznati jest vzdání se žalovaných nároku ze správy. Věděl-li však žalobce o této vadě koně jako vadě nevyléčitelné, tudíž neodstranitelné, nesměl dle předpisu § 923 obč. zákona, který dle úmyslu zákona má býti zárukou poctivého právního jednání, vadu tuto jakožto vadu neobyčejnou zatajiti. Učinil-li tak přes to a učinil-li tak, jak žalovaný dokázati se nabízejí, zúmyslně, využitkovav anebo docela vzbudiv jejich omyl za tím účelem, aby je k uzavření smlouvy ve svůj

prospěch a na jejich škodu pohnul, šlo by o lest ve smyslu §§ 870 a 928 obč. zákona, k níž nevyhledává se — jak předchozí stolice míní — nějakého zvlášť uzpůsobeného šálivého jednání, nýbrž stačí každé zúmyslné klamání nebo zúmyslné využitkování omylu druhé strany, jež směřuje k jejímu poškození a přičí se objektivním předpisům práva. Byli-li žalovaní pohnuti ke smlouvě jediné omylem, tímto lstným způsobem vzbuzeným nebo využitkováním, nebylo by lze odepřít oprávnění jejich obraně, kterou z té příčiny proti žalobnímu nároku činí.

Pro tuto lest uvedli pak žalovaní ve sporu podstatné okolnosti, kterých však obě nižší stolice v důsledku svého nesprávného právního posouzení nedbaly. Uvedliť žalovaní, nabídnuvše zároveň o tom důkazy, že žalobce koně toho koupil dne 7. srpna 1920, tedy krátce před touto koupí od Josefa P. za 6850 K výslovně jen na porážku, že Josef P. žalobci při tom výslovně řekl, že kůň nehodí se než na porážku a že také v dobytčím listě obecního úřadu v Č. bylo vyznačeno, že kůň jest na porážku prodán, že tedy žalobce o této vlastnosti dobře věděl a že sám ostatně i o ní se přesvědčil, přes to však žalovanému předstíral, že kůň je dobrý a až se překová, že bude dobře choditi.

Žalovaní vytýkají tedy rozsudku právem, že řízení zůstalo vadným, ježto nebyly shora naznačené podstatné okolnosti dle jejich průvodních návrhů zjištěny a že právní posouzení věci jest v naznačených směrech nesprávné.

Dovolání jest tedy v uplatněných dovolacích důvodech § 503 čís. 2 a 4 c. ř. s. oprávněno a bylo mu vyhověti ve smyslu shora uvedeného výroku.

R o z h o d n u t í n e j v. s. z 9. l e d n a 1923, č. R v I 530/22.
Dr. Bělský.

Hospodářská správa velkostatku jako taková není stranou ve sporu.

Žalobce podal na hospodářskou správu velkostatku v N. žalobu na zjištění smluvního pracovního poměru. Za žalovanou dostavil se advokát, ukázav plnou moc vrchního správce tohoto velkostatku. První soud spor projednal a rozsudkem rozhodnul. Odvolací soud rozsudek i řízení mu předcházející zrušil jako zmatečné a žalobu odmítnul. O d ů v o d n ě n í: Jako strana žalovaná označena je v žalobě »hospodářská správa velkostatku v N.«, zastoupená správcem Č. E. Žalovaným může býti jen podmět právní, mající způsobilost býti stranou. Nejen osoby fysické (§§ 18 a 19